Autor Guste Santini
Srijeda, 10 Listopad 2012 12:20

Po starom dobrom običaju, sukladno hrvatskoj tradiciji, istovremeno sa najavom stanja u gospodarstvu izleti poneka „patka“. Tako bi, prema javnim sredstvima priopćavanja, mogli dobiti hrvatski Treći put, ma što to značilo. Spomenuta gospoda ionako imaju dosta problema u ovim kriznim uvjetima, pa svaka njihova izjava, kako bi se unaprijedilo stanje u gospodarstvu, tumači se kao ulazak u politiku. Međutim, u tim „patkama“ ima i dio gorčine javnosti nezadovoljne stanjem i nadolazećim problemima.

Kao mlad direktor Tvornice duhana Zagreb u Beogradu sam čuo jednu, za ovu temu, poučnu priču. Ponovit ću je prema sjećanju. Kraljevina Jugoslavija kako bi očuvala stabilnost dinara zatražila je kredit od francuske Vlade. Radilo se o golemoj svoti od 30 milijuna zlatnih francuskih franaka. Francuzi su odobrili kredit uz uvjet da direktor duhanskog monopola avalira mjenicu. Tom su prilikom direktora francuzi upitali zašto nije član jugoslavenske Vlade. On im je odgovorio: „Gospodo, čemu da postanem član Vlade kada je to moja Vlada“. Tako je direktor monopola definirao svoj odnose prema Vladi i stupanj ovisnosti jugoslavenske Vlade o duganskom monopolu.

Krilatica što je dobro za General motors dobro je i za SAD dugo je smatrana primjerom kako nacionalne države ovise o gospodarstvu. Kenneth Galbraith je u svojoj Novoj industrijskoj državi jasno pokazao kako funkcionira tehnostruktura bez obzira da li se radi o tadašnjim kapitalističkim ili socijalističkim zemljama. Smatralo se da je uspjeh Japana velikim djelom primjerena gospodarska politika, jer se kolokvijalno japanska gospodarska politika nazivala Japan inc. Rajnski model privređivanja također je u svom velikom dijelu imao oznake korporativne države, jer se je osnovni gospodarski zadatak države svodio na traženje najučinkovitijeg puta kako potaknuti nacionalno gospodarstvo poglavito u izvoznoj orijentaciji. Suficiti na tekućim računima platne bilance Njemačke i Japana to zorno i danas pokazuju. Kina, kao više desetljetno gospodarsko čudo, također svoju gospodarsku politiku svodi na iznalaženje najučinkovitijih načina kako dinamizirati izvoz kineskog gospodarstva. Ču En Laj je svojevremeno rekao: „Nije važno koje je boje mačka, glavno da miševe lovi“. Tako je određena platforma koegzistencije najgrubljeg neoliberalističkog modela privređivanja i Komunističke partije Kine. Zemlje jugoistične azije također svoju učinkovitost zahvaljuju aktivnoj progospodarskoj politici.

Ta i takva gospodarska politika nije od jučer. Uvijek su najrazvijenije zemlje „propovijedale“ liberalizam, danas ga zovemo neoliberalizmom. Progospodarska politka je također mjenjala

svoje „ime“ ali je sadržaj ostao isti. Tako imamo: merkantilizam, potekcionizam intefvencionizam i, konačno, industrijske politke.

Hrvatska kao mala, nerazvijena zemlja podlegla je diktatu kapital odnosa i od listopada 1993. godine provodi neoliberalistički koncept. Učinci su porazni i danas smo tu gdje jesmo. Gospodarsku krizu nije moguće riješiti neoliberalističkim pristupom, potrebne su nam industrijske politike. Lako je reći, ali je daleko teže, u postojećim uvjetima, to napraviti. Stoga kad komentiram poteze svake vlasti pa i ove današnje imam u vidu sve manji broj stupnjeva slobode. Međutim, to ne znači da nije moguće mnogo više učiniti. To znači da moramo sve znanje kojeg imamo koncentrirati i temeljem analize donije najučinkovitije odluke. Istupe gospode Todorića i Mudrinića upravo na taj način interpretiram.